

۱ «ات» در کدام گزینه نشانه‌ی جمع نیست؟

- (۱) موجودات (۲) حشرات (۳) شکلات (۴) احساسات

۲ کدام گزینه «تشدید» ندارد؟

- (۱) محله (۲) جمعیت (۳) معرفی (۴) عظمت

۳ کدام گروه از کلمه‌های زیر، با بقیه فرق دارد؟

- (۱) علم - علوم - معلوم (۲) طاهر - مطهر - طاهره
 (۳) گویا - گویش - گوینده (۴) دل‌پذیر - لذت‌بخش - پاکیزه

۴ نشانه‌ی مکث کوتاه در جمله است.

- (۱) نقطه (۲) ویرگول (۳) دو نقطه (۴) گیومه

۵ کدام گزینه، غلط املائی ندارد؟

- (۱) استفاده از طرّقه و وسایل خطرناک در چهارشنبه‌سوری ممنوع است.
 (۲) باید در همه‌ی شرایط مواضع خودمان باشیم.
 (۳) ضبط صوت یکی از وسایل رسانه‌ای به حساب می‌آید.
 (۴) هرگونه صدایی که انسان را آزرده کند، آلودگی صوتی است.

۶ هم‌خانواده‌ی «افتخار» کدام گزینه است؟

- (۱) مفتخر (۲) فراخ (۳) افراز (۴) اختیار

۷ نسبت «رفتم» به «خواهم رفت» مانند «خوردم» به است.

- (۱) می‌خورم (۲) خواهم خورد (۳) خورده بودم (۴) خوردیم

۸ کدام گزینه نمی‌تواند با «دل» ترکیب شود؟

- (۱) خواه (۲) راه (۳) ربا (۴) نواز

۹ کدام کلمه در متن زیر، غلط املائی دارد؟

«آن زمانی که مرا در آغوش می‌گیرید و به قلبتان نزدیک می‌کنید، من خوش حال می‌شوم.

ضربان قلب شما، نغمه‌ی زیبا و قشنگی دارد.»

- (۱) آغوش (۲) خوش حال (۳) ضربان (۴) نغمه

۱۰ اگر «ستان» به پایان کلمه‌ای اضافه شود (مانند گل+ستان ← گلستان) معنی می‌دهد.

- (۱) مکان (۲) زمان (۳) فراوانی (۴) بزرگی

آفریدگار زیبایی

توضیحات متن

۱ در نخستین فصل سال، فصل بهار؛

- ☺ درختان هلو، بادام، سیب و دیگر درختان شکوفه می‌زنند.
- ☺ رودهای کوچک و بزرگ درون جنگل‌ها جاری می‌شود.
- ☺ گل‌های بهاری مثل نرگس و بنفشه همه‌جا را پر می‌کند.
- ☺ و حشرات گوناگون و پرندگان زیبا و خوش‌آواز، در دشت‌ها و جنگل‌ها به پرواز درمی‌آیند.

۲ دومین فصل زیبای سال، تابستان است که؛

- ☺ جنگل‌ها پر از سرسبزی و نشاط می‌شوند.
- ☺ میوه‌ها بر شاخه‌ی درختان خودنمایی می‌کنند.
- ☺ محصولات می‌رسد و مزارع گندم به رنگ زرد طلایی دیده می‌شود.

۳ در سومین فصل سال، پاییز؛

- ☺ درختان کم‌کم زرد، ارغوانی و بعضی دیگر قرمز روشن می‌شوند؛ البته کاج‌ها، سروها و صنوبرها همچنان سبز می‌مانند.
- ☺ پرستوهای مهاجر، هجرت خود را آغاز می‌کنند.

۴ در آخرین فصل سال، زمستان؛

- ☺ ابرهای خاکستری ضخیم آسمان را پر می‌کنند.
- ☺ برف، سراسر زمین را سفیدپوش می‌کند.
- ☺ جای پای پرندگان و برخی حیوانات روی برف، دیدنی است.

۵ همه‌ی فصل‌ها و طبیعت زیبا، آفریده‌ی پروردگاری است که خود زیباست

و زیبایی را دوست دارد.



نکته‌های دستوری

☆ بعضی واژه‌ها، زیرمجموعه‌هایی دارند؛ مثلاً وقتی ما می‌گوییم «خانواده»، کلمه‌هایی مثل پدر، مادر، خواهر و برادر، زیرمجموعه‌ی این واژه هستند. به گروه کلمه‌های زیر توجه کنید:

☺ فصل ← بهار، تابستان، پاییز و زمستان

☺ میوه ← پرتقال، موز، سیب، توت‌فرنگی و ...

☺ ورزش ← فوتبال، گشتی، شنا، تنیس و ...

سوالات چهار گزینه‌ای ...



۱ کدام یک از واژه‌های زیر، «جمع» است؟

(۲) مزارع

(۱) صبحگاه

(۴) باران

(۳) نهان

۲ کدام واژه با بقیه متفاوت است؟

(۲) آفتابی

(۱) ابری

(۴) آب و هوا

(۳) طوفانی

۳ امکان دیدن ابرهای ضخیم، در کدام فصل سال بیش‌تر است؟

(۲) تابستان

(۱) بهار

(۴) زمستان

(۳) پاییز

۴ شعر «خدا» سروده‌ی کدام شاعر خوش‌ذوق پارسی است؟

(۲) پروین اعتصامی

(۱) قیصر امین‌پور

(۴) ابوالقاسم حالت

(۳) پروین دولت‌آبادی

۵ مزارع گندم در چه فصلی محصول می‌دهند؟

(۲) تابستان

(۱) بهار

(۴) زمستان

(۳) پاییز



1 جاهای خالی شعر را با کلمات مناسب پر کن.

سایه خدا

به مادر گفتم: آخر این خدا کیست؟

.....

تو گفتی

.....

.....

چرا؟

چرا؟

.....

خدایت را ندیدم

به من آهسته مادر گفت:

.....

.....

.....

فرزندا

بُود در روشناییها خداوند



.....

این شعر زیبا را چه کسی سروده است؟



۲ هر کدام از واژه‌های زیر، گروه کلمه‌های زیادی را در خود جای می‌دهند؛ مانند نمونه کامل کن.

ورزش	غذا	دریا	درس
شنا			
			فارسی
		موج	
	قورمه سبزی		

۳ واژه‌های هم‌معنی را به هم وصل کن.

اثر انبوه پنهان قشر قورباغه

مخفی غوک پوسته نشان زیاد

۴ از زبان هریک از فصل‌های سال، یک جمله‌ی زیبا بنویس.

بهار

تابستان

پاییز

زمستان



۵ با حروف درهم ریخته زیر، مانند نمونه، دو واژه بساز.

ت ی ه
ص ا و ر

ش ن ه
ق م ی ا

نقاشی

ف ص ل
پ د

ا ش د
خ و ی ر

۶ دوست بهاری ام! جدول بهار را کامل کن.

۱. مایه‌ی حیات است.
۲. ماه کامل را گویند.
۳. وعده‌ی آفر غذا در شبانه‌روز
۴. حیوان نپیی است.
۵. نام مادر حضرت زهرا (س)
۶. ماه اوّل از فصل پاییز
۷. همراه برق در آسمان می‌آید.



۷ شعر «خبر داغ» از شکوه قاسم‌نیا را در جاهای خالی زیر بنویس و متناسب با آن در کادر خالی، تصویری بکش.

خبر داغ



سار

دل هر غنچه تپید

کلاغ

شاپرک

هر چه را دید و شنید

آهو

ده باد،

خبر داغ کلاغ





پروین دولت آبادی

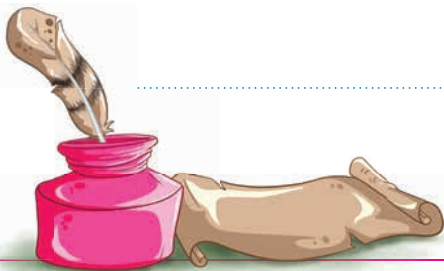
بیشتر بدانید ...



پروین دولت آبادی، از شاعران شعر کودک و نوجوان است. او در سال ۱۳۰۳ در خانواده‌ای فرهنگی در اصفهان به دنیا آمد و پس از چند سال، همراه خانواده‌اش به تهران آمد. پدرش رئیس شیرخوارگاه بود. او هم تصمیم گرفت به سرپرستی و تربیت کودکان پرورشگاه بپردازد. شعرهایی که برای کودکان پرورشگاه سرود، بسیار برای آنان جالب بود. او تلاش کرد تا شعر کودکان را از حالت پندگونه خارج کند و اشعار وی برای بچه‌ها، جنبه‌ی سرگرمی و تفریح نیز داشته باشد. از جمله آثار او می‌توان به «بر قایق ابرها»، «آتش و آب»، «باز می‌آید پرستو نغمه‌خوان»، «جمجمک برگ خزون»، «گنجشک و زاغ» و «گل بادام» اشاره کرد. کتاب «گل بادام» او در سال ۱۳۶۶ جایزه‌ی شعر شورای کتاب کودک را دریافت کرد. دولت آبادی در ۸۴ سالگی، درگذشت.

نگارش من ...

همی فصل های سال زیباست؛ زیرا





دل‌انگیز: زیبا، جالب	آویخت: آویزان کرد، آویزان شد.
دَمی: لحظه‌ای، هنگامی	اثر: نشان، علامت و ردّ باقی مانده از هر چیز
زینت دادم: آرایش دادم و آراستم.	افکند: انداخت، پرت کرد.
سراغ: پی چیزی رفتن، دنبال	انبوه: بسیار، زیاد، فراوان
شاخسار: قسمت بالای درخت که پُر شاخه باشد، شاخه‌ی درخت	ایجاد کردن: به وجود آوردن، پدید آوردن، ساختن بُود: باشد، هست.
شگفت‌انگیز: تعجب‌آور، عجیب و غریب	پذیرفت: قبول کرد، به عهده گرفت.
غوک: قورباغه	تاب نیاوردند: تحمل نکردند، طاقت نیاوردند.
قشر: لایه، پوسته	ترسیم کرد: نقّاشی کرد، رسم کرد.
گلگون: سرخ‌رنگ، به رنگ سرخ	جوی: پیدا کن، بیاب.
نشان: علامت، نشانه	جهان‌افروز: روشن‌کننده‌ی جهان
نهان: پنهان، مخفی	چیره‌دست: ماهر، زبردست، استاد
نیلی: رنگ آبی تیره، کبود رنگ	داوری: قضاوت کردن
	دریغ: افسوس، آه و حسرت



کوچ پرستوها

توضیحات متن

- ۱ پرستوها در اوایل بهار از کوچ بازمی گردند و لانه‌های آسیب دیده‌ی سال گذشته‌ی خود را درست می‌کنند یا از نو می‌سازند.
- ۲ وقتی ساختن لانه تمام شد، هر پرستو چهار تا شش تخم می‌گذارد و ۱۲ روز روی آن می‌خوابد تا جوجه‌ها از تخم بیرون بیایند.
- ۳ با شروع پاییز، کوچ پرستوها آغاز می‌شود و آن‌ها به جاهای معتدل‌تری می‌روند.
- ۴ در طول سفر، خطراتی مثل تغییرات آب و هوا و خطر حمله‌ی پرنده‌گان شکاری، بر سر راه پرستوهاست.
- ۵ بازگشت پرستوها یکی از شگفتی‌های آفرینش است؛ زیرا آن‌ها پس از سپری شدن زمان دراز و پیمودن راهی طولانی، بدون آن‌که اشتباه کنند، دوباره به لانه‌ی خویش بازمی‌گردند.
- ۶ خداوند دانا و مهربان، قدرت راه‌یابی و پیمودن مسیر طولانی را به پرستوها داده است.



نکته‌های دستوری

- ۱ **ویرگول یا درنگ‌نما (،)** نشانه‌ی درنگ و مکث کوتاه در جمله است. این نشانه باعث می‌شود ما جمله‌ها را درست و صحیح بخوانیم و تفاوت معنی جمله‌ها را درک کنیم؛ به تفاوت معنی جملات زیر توجه کنید:

😊 پدر علی از سفر بازگشت.

😊 پدر، علی از سفر بازگشت.

- ۲ به جمله‌ها یا عبارات کوتاهی که معنای زیادی داشته باشند و معمولاً مردم آن‌ها را در خاطر خود حفظ کنند، «**ضرب‌المثل**» یا «**مَثَل**» می‌گویند؛ مانند:

ماهی را هر وقت از آب بگیری، تازه است.





سوالات چهار گزینه‌ای ...



۱ کدام واژه، نادرست معنا شده است؟

- (۱) همتا: بی‌همتا (۲) لطف: مهربانی (۳) مرمت: تعمیر (۴) محال: غیرممکن

۲ ویرگول، نشانه‌ی:

- (۱) مکث کوتاه در جمله است. (۲) توقف در جمله است. (۳) تعجب و حیرت است. (۴) همه‌ی موارد

۳ کدام ویژگی از صفات خداوند است؟

- (۱) قوی‌ترین (۲) بزرگ‌ترین (۳) زیباترین (۴) همه‌ی موارد

۴ ضرب‌المثل «دست بالای دست بسیار است.» یعنی؛

- (۱) بعضی موجودات چندین دست دارند که بالای هم قرار می‌گیرد. (۲) قدرتمندتر از هر موجود، موجود دیگری پیدا می‌شود. (۳) باید مراقب دست‌های خود باشیم. (۴) انجام کار را باید به انسان‌های توانا سپرد.

۵ در کدام جمله، نشانه‌ی نگارشی ویرگول، اشتباه گذاشته شده است؟

- (۱) برادر، فقط از تو سؤالی کردم. (۲) به هر جانوری که می‌رسید، از او سؤال می‌کرد. (۳) بعضی چیزها مثل محبت، عشق و ... دیدنی نیست. (۴) تو هم مثل، کوه خدا را می‌شناسی؟

سوالات تشریحی ...



۱ معنای هر کدام از ضرب‌المثل‌های زیر را بنویس.

(الف) ماهی را هر وقت از آب بگیری، تازه است.

(ب) سحرخیز باش تا کامروا باشی.

(ج) مرغ همسایه، غاز است.



د) قطره قطره جمع گردد، وانگهی دریا شود.

۲ با توجه به متن «در جست و جو» هر ویژگی را به صفات مربوط به خداوند، وصل کن.

شنواترین	بیناترین	مهربان ترین	بزرگ ترین	تواناترین	زیباترین
اَکبر	سَمیع	قادر	جَمیل	بصیر	رَحیم

۳ چه صفات و ویژگی های دیگری از خدای بزرگ می شناسی؟ آن ها را در جاهای خالی زیر بنویس.

.....

.....

.....

.....

.....

۴ برای این که با خداوند مهربان حرف بزنیم، چه راه هایی وجود دارد؟



.....

.....

۵ واژه های درست را در جای خالی بنویس.

در اوایل بهار، هوا و دل نشین می شود. (لطف - لطیف)

در پاییز، دشواری هایی برای پرستوها پیش می آید. (آغاز - آغاز)

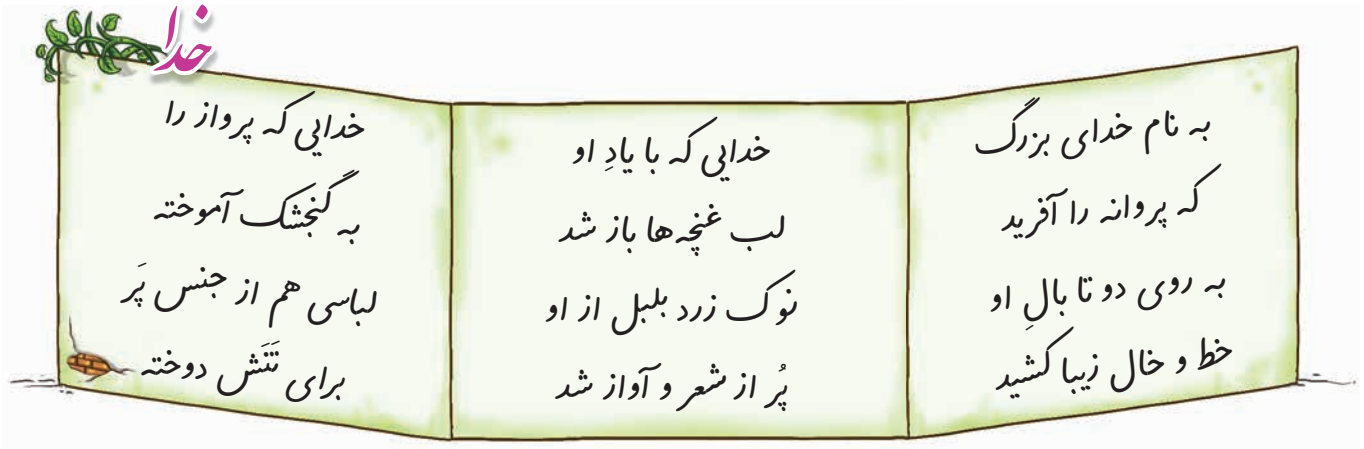
یکی از خطرهای سفر طولانی، آب و هواست. (تغیرات - تغییرات - تغییرات)

موشکا از خوردن بی بی نمکین بود. (غسه - قصه - غصه)

شیر و گفت: چرا تلخی می کنی. (برخواست - برخواست / اوغات - اوغات)



۶ با توجه به شعر زیر، از ناصر کشاورز، به سؤالات پاسخ بده.



الف) این شعر به کدام ویژگی خداوند اشاره دارد؟

ب) چه رابطه‌ای بین معنای این شعر و درس وجود دارد؟

شاهین و قرقی

بیشتر بدانید ...



شاهین پرنده‌ای شکاری است که آشیانه‌ی خود را در کوهستان‌های بلند و دورافتاده و در غارهای رو به پرتگاه‌ها

و صخره‌های بلند می‌سازد و لابه‌لای صخره‌های کوهستانی تخم‌گذاری می‌کند.

گونه‌های مختلف این پرنده در کوه‌های ایران فراوان است. شاهین بسیار جسور

و باشهامت است و به دلیل جسارتی که دارد، گاهی به عقاب و قوش نیز که

پرنده‌گان شکاری هستند، حمله می‌کند.

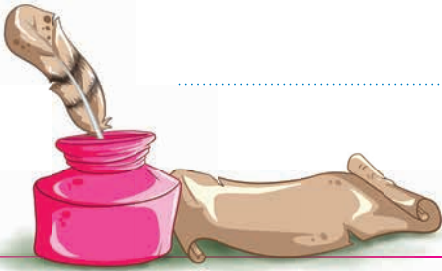
قرقی یک پرنده‌ی کوچک شکاری است که بال‌های کوتاه و گردن و دمِ دراز دارد.





نگارش من ...

خدای مهربانم!





شَدّت: سختی، تنگی، بدبختی	آسودگی: آرامش، آهستگی
شگفت زده: متعجب	آموختن: یاد دادن و یاد گرفتن
شگفتی: تعجب، حیرت	اوایل: جمع اول، آغازها، پیش‌ها، اول‌ها
عجیب: شگفت‌آور	باز می‌یابد: دوباره پیدا می‌کند، باز به دست می‌آورد.
عهده: مسئولیت، وظیفه	باعث: سبب، علت
فراهم می‌آورد: جمع می‌کند، تهیه می‌کند، گرد می‌آورد.	بکوشند: کوشش کنند، تلاش کنند.
کم‌یاب: آنچه کم است، چیزی که به راحتی در دسترس نیست.	به سر برده‌اند: گذرانده‌اند، وعده به جا آورده‌اند.
کوچ: مهاجرت، از جایی به جایی رفتن	بی‌پروا: بی‌باک، نترس
لطافت: نرمی و نازکی، زیبایی و نیکویی	بیابند: پیدا کنند، حاصل کنند، به دست بیاورند، ببینند.
لطف: محبت، مهربانی	پرورش دهند: آموزش دهند، تعلیم دهند، تربیت کنند.
متغیر: خشمگین، عصبانی	پیشین: گذشته، قبلی، جمع پیشینیان
منتظر: چشم به راه، کسی که انتظار می‌کشد.	پیمودن: طی کردن راه
مهر: دوستی، محبت، مهربانی	ترک بگویند: رها کنند، ترک کنند.
می‌گذشت: گذر می‌کرد، عبور می‌کرد.	جامه: لباس، تن‌پوش
می‌یابد: پیدا می‌کند	جفت: زوج، دو عدد از یک چیز
ناچار: ناگزیر، مجبور	جنب و جوش: فعالیت بسیار، هیجان، حرکت فراوان
ناگهان: دور از انتظار و بی‌خبر	دشواری: سختی، زحمت، مشکل
نظر: نگاه کردن، نگرستن	راه‌یابی: راه یافتن
نگهداری: محافظت، حفظ، پاسداری	ربودن: دزدیدن، جذب کردن
نهاده است: قرار داده است.	ساختن و پرداختن: آماده کردن، آراستن، تمام و کامل کردن
همتا: همانند، مثل	سپری شدن: به پایان رسیدن، به اتمام رسیدن، گذشتن
هیجان: شور و شوق	

رازِ نشانه‌ها

توضیحات متن

★ همیشه باید خوب ببینیم، خوب بشنویم و به اطرافمان دقت کنیم؛ **هوشیاری** یکی از ویژگی‌های انسان‌های موفق است.

نکته‌های دستوری

۱ برخی کلمه‌ها مانند هم خوانده می‌شوند؛ اما املا و معنی متفاوتی دارند؛ مانند:

خار ← تیغ حیاط ← محوطه‌ی باز خانه خان ← رئیس
خوار ← حقیر حیات ← زندگی خوان ← سفره

برای املاي این گونه کلمه‌ها، باید به معنی آن‌ها در جمله توجه کنیم؛ مانند:

☺ من **قَدَر** وقت را می‌دانم. قدر ← ارزش
☺ روباه با **عَدَر** و حيله، قالب پنیر را گرفت. عَدَر ← فریب
☺ پلیس مهربان، پیرزنی را از **عَرَض** خیابان گذراند. عَرَض ← پهنا
☺ پدرم برای کارخانه‌اش، **اَرز** دولتی دریافت کرد. اَرز ← پول خارجی

به این کلمه‌ها «هم‌آوا» یا «متشابه» می‌گویند.

۲ «ک» در پایان برخی کلمه‌ها، نشانه‌ی کوچکی و تصغیر است؛ مانند:

پیامک یعنی پیام کوتاه

زاغک یعنی زاغ کوچک





سوالات چهار گزینه‌ای ...



۱ املای کدام واژه، با توجه به معنای آن صحیح است؟

(۱) خار: پست و حقیر

(۲) خوان: رئیس

(۳) خویش: گاو آهن

(۴) حیات: زندگی

۲ کدام گروه از کلمه‌ها با بقیه فرق دارد؟

(۱) حیات - حیاط

(۲) مهربانی - محبت

(۳) اساس - اثاث

(۴) امارت - عمارت

۳ به کلمه‌هایی که تلفظ یکسان، ولی معنی و شکل املائی متفاوتی دارند، چه می‌گویند؟

(۱) هم‌آوا

(۲) متشابه

(۳) هم‌خانواده

(۴) گزینه‌های (۱) و (۲)

۴ کدام گزینه، هم‌خانواده‌ی «معذرت» است؟

(۱) عذر

(۲) مرضیه

(۳) ذرت

(۴) همه‌ی موارد

۵ کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

(۱) عروسک

(۲) روبهک

(۳) پیامک

(۴) بابک



سؤالات تشریحی ...



روباه و زاغ

۱ جاهای خالی شعر زیر را پر کن.

زاغکی قالب پنیری دید

بر درختی نشست در راهی

رفت پای

گفت:

نیست بالاتر از سیاہی رنگ

گر

نبدی

زاغ

روبهک جست و طعمه را بربود





۲ معنی هر کدام از واژه‌های هم‌آوای زیر را بنویس.

اثاث	اساس	خویش	خیش	غالب	قالب
.....
خواست	خواست	غریب	قریب	عرض	ارض
.....

۳ کدام واژه را می‌شود با اضافه کردن «ک» کوچک کرد؟ آن‌ها را به زنبور کوچک ما وصل کن.



۴ متن زیر، غلط‌های املائی دارد؛ صحیح آن‌ها را در جاهای خالی بنویس.

«مردی که الاقش را گم کرده بود، از پسر حوشیاری درباره‌ی الاق پرسید. پسر نشانه‌هایی از الاق داد؛ ولی به مرد گفت که الاق او را ندیده است. او از روی نشانه‌های هیوان، به ویژگی‌هایش پی برده بود و مرد در نهایت از این‌که فکر کرده بود پسر الاق او را دیده و پنهان‌کاری می‌کند، از او معذرت‌خواهی کرد.»

.....

.....

.....

.....





۵ در جمله‌های زیر، روی کلمه‌های نادرست خط بزن.

الف) **قدر** / **غدر** عمر عزیز را دریاب.

ب) در زمان‌های قدیم، **خان** / **خوان** ظالمی زندگی می‌کرد.

ج) گل بی **خوار** / **خار** خداست.

د) مردم شتابان از خواب **برخواستند** / **برخواستند**.

ه) او از ثروت **خویش** / **خیش** به نیازمندان می‌بخشید.

و) بعضی از بچه‌ها به موجودات عجیب و **قربب** / **غربب** فضایی علاقه دارند.

ز) پسرک در **غاری** / **قاری** تنها زندگی می‌کرد.

نگارش من ...

وقتی به اطرافم خوب توجه می‌کنم

